

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

വിഭീഷണമിന്ദ്രജിതം മത്യാ വാനരാണാം പലായനം,
സുഗ്രീവസ്യാജ്ഞയാ ജാംബവതാ തേഭ്യഃ സാന്ത്വനാപ്രദാനം
വിഭീഷണസ്യ വിലാപഃ, സുഗ്രീവേണ തസ്യ പ്രബോധനം
ഗരുഡസ്യാഗമനം ശ്രീരാമലക്ഷ്മണൗ നാഗപാശതോ
മോചയിത്യാ തസ്യ പുനർഗമനം ച

അഥോവാച മഹാതേജാ
ഹരിരാജോ മഹാബലഃ |
കിമിയം വ്യഥിതാ സേനാ
മുഡഘാതേവ നൗർജലേ || 6.50.1 ||

സുഗ്രീവസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
വാലിപുത്രോഽഗഭാഽബ്രവീത് |
ന ത്വം പശ്യസി രാമം ച
ലക്ഷ്മണം ച മഹാരഥം || 6.50.2 ||

ശരജാലാചിതൗ വീരാ -
വുഭൗ ദശരഥാത്മജൗ |
ശരതൽപേ മഹാത്മാനൗ
ശയാനൗ രുധിരോക്ഷിതൗ || 6.50.3 ||

അമാബ്രവീദ് വാനരേന്ദ്രഃ
 സുഗ്രീവഃ പുത്രമംഗദം |
 നാനിമിത്തമിദം മന്യേ
 ഭവിതവ്യം ഭയേന തു || 6.50.4 ||

വിഷണ്ണവദനാ ഹ്യേതേ
 ത്യക്തപ്രഹരണാ ദിശഃ |
 പലായന്യേത്ര ഹരയ -
 സ്ത്രാസാദുത്പുൽലലോചനാഃ || 6.50.5 ||

അന്യോന്യസ്യ ന ലജ്ജന്തേ
 ന നിരീക്ഷന്തി പുഷ്പതഃ |
 വിപ്രകർഷന്തി ചാന്യോന്യം
 പതിതം ലംഘയന്തി ച || 6.50.6 ||

ഏതസ്മിന്നന്തരേ വീരോ
 ഗദാപാണിർവിഭീഷണം |
 സുഗ്രീവം വർധയാമാസ
 രാഘവം ച ജയാശിഷാ || 6.50.7 ||

വിഭീഷണം ച സുഗ്രീവോ
 ദൃഷ്ട്വാ വാനരഭീഷണം |
 ഋക്ഷരാജം മഹാത്മാനം
 സമീപസ്ഥമുവാച ഹ || 6.50.8 ||

വിഭീഷണോഽയം സമ്പ്രാപ്തോ
 യം ദൃഷ്ട്വാ വാനരർഷഭാഃ |
 ഭ്രവന്ത്യായതസന്ത്രാസാ
 രാവണാത്മജശങ്കയാ || 6.50.9 ||

ശീഘ്രമേതാൻ സുസന്ത്രസ്താൻ
 ബഹുധാ വിപ്രധാവിതാൻ |
 പര്യവസ്ഥാപയാഖ്യാഹി
 വിഭീഷണമുപസ്ഥിതം || 6.50.10 ||

സുഗ്രീവേണൈവമുക്തസ്തു
 ജാംബവാന്യക്ഷപാർഥിവഃ |
 വാനരാൻ സാന്ത്യയാമാസ
 സന്നിവർത്യ പ്രധാവതഃ || 6.50.11 ||

തേ നിവൃത്താഃ പുനഃ സർവേ
 വാനരാസ്ത്യുക്തസാധുസാഃ |
 ഋക്ഷരാജവചഃ ശ്രുത്വാ
 തം ച ദൃഷ്ട്വാ വിഭീഷണം || 6.50.12 ||

വിഭീഷണസ്തു രാമസ്യ
 ദൃഷ്ട്വാ ഗാത്രം ശരൈശ്ചിതം |
 ലക്ഷ്മണസ്യ തു ധർമാത്മാ
 ബഭൂവ വൃഥിതസ്തദാ || 6.50.13 ||

ജലക്ലിന്നേന ഹസ്തേന
 തയോർനേത്രേ വിമുജ്യ ച |
 ശോകസമ്പീഡിതമനാ
 രുരോദ വിലലാപ ച || 6.50.14 ||

ഇമൗ തൗ സത്തുസമ്പന്നൗ
 വിക്രാന്തൗ പ്രിയസംയുഗൗ |
 ഇമാമവസ്ഥാം ഗമിതൗ
 രാക്ഷസൈഃ കൂടയോധിഭിഃ || 6.50.15 ||

ഭ്രാതൃപുത്രേണ ചൈതേന
 ദുഷ്പുത്രേണ ദുരാത്മനാ |
 രാക്ഷസ്യ ജിഹ്വയാ ബുദ്ധ്യ
 വഞ്ചിതാവൃജുവിക്രമൗ || 6.50.16 ||

ശരൈരിമാവലം വിദ്ധൗ
 രുധിരേണ സമുക്ഷിതൗ |
 വസുധായാമിമൗ സുപ്തൗ
 ദൃശ്യേതേ ശൽയകാവിവ || 6.50.17 ||

യയോർവീര്യമുപാശ്രിത്യ
 പ്രതിഷ്ഠാ കാക്ഷിതാ മയാ |
 താവിമൗ ദേഹനാശായ
 പ്രസുപ്തൗ പുരുഷർഷഭൗ || 6.50.18 ||

ജീവന്നദ്യ വിപന്നോഽസ്ഥി
 നഷ്ടരാജ്യമനോരഥഃ |
 പ്രാപ്തപ്രതിജ്ഞൈശ്ച രിപുഃ
 സകാമോ രാവണഃ കൃതഃ || 6.50.19 ||

ഏവം വിലപമാനം തം
 പരിഷ്വജ്യ വിഭീഷണം |
 സുഗ്രീവഃ സത്തൃസമ്പന്നോ
 ഹരിരാജോഽബ്രവീദിദം || 6.50.20 ||

രാജ്യം പ്രാപ്സ്യസി ധർമ്മജ്ഞ
 ലങ്കായാം നേഹ സംശയഃ |
 രാവണഃ സഹ പുത്രേണ
 സ്വകാമം നേഹ ലപ്സ്യതേ || 6.50.21 ||

ഗരുഡാധിഷ്ഠിതാവേതാ -

വുഭു രാഘവലക്ഷ്മണൗ |

ത്യക്ത്വാ മോഹം വധിഷ്യതേ

സഗണം രാവണം രണേ || 6.50.22 ||

തമേവം സാന്ത്വയിത്വാ തു

സമാശ്വാസ്യ തു രാക്ഷസം |

സുഷേണം ശ്വശൂരം പാർശ്വേ

സുഗ്രീവസ്തമുവാച ഹ || 6.50.23 ||

സഹ ശൂരൈർഹരിഗണൈ -

ർലബ്ധസംജ്ഞാവരിന്ദമൗ |

ഗച്ഛ ത്വം ഭ്രാതരൗ ഗൃഹ്യ

കിഷ്കിന്ധാം രാമലക്ഷ്മണൗ || 6.50.24 ||

അഹം തു രാവണം ഹത്വാ

സപുത്രം സഹബാന്ധവം |

മൈഥിലീമാനയിഷ്ടാമി

ശക്രോ നഷ്ടാമിവ ശ്രിയം || 6.50.25 ||

ശ്രുത്യൈതദ് വാനരേന്ദ്രസ്യ

സുഷേണോ വാക്യമബ്രവീത് |

ദേവാസുരം മഹായുദ്ധ -

മനുഭൂതം പുരാതനം || 6.50.26 ||

തദാ സ്ഥ ദാനവാ ദേവാ -

ങ്ശരസംസ്പർശകോവിദാൻ |

നിജഘ്നൂഃ ശസ്ത്രവിദുഷ -

ശ്ചരാദയന്തോ മുഹൂർമുഹൂഃ || 6.50.27 ||

താനാർതാൻ നഷ്ടസംജ്ഞാംശു
 ഗതാസുംശു ബൃഹസ്പതിഃ |
 വിദ്യാഭിർമന്ത്രയുക്താഭി -
 രോഷധീഭിശ്ചികിത്സതി || 6.50.28 ||

താൻയൗഷധാൻയാനയിതും
 ക്ഷീരോദം യാന്നു സാഗരം |
 ജവേന വാനരാഃ ശീഘ്രം
 സമ്പാതിപനസാദയഃ || 6.50.29 ||

ഹരയസ്തു വിജാനന്തി
 പാർവതീ തേ മഹൗഷധീ |
 സഞ്ജീവകരണീം ദിവ്യാം
 വിശൽയാം ദേവനിർമിതാം || 6.50.30 ||

ചന്ദ്രശ്ച നാമ ദ്രോണശ്ച
 ക്ഷീരോദേ സാഗരോത്തമേ |
 അമൃതം യത്ര മഥിതം
 തത്ര തേ പരമൗഷധീ || 6.50.31 ||

തൗ തത്ര വിഹിതൗ ദേവൈഃ
 പർവതൗ തൗ മഹോദധൗ |
 അയം വായുസുതോ രാജൻ
 ഹനുമാംസ്തത്ര ഗച്ഛതു || 6.50.32 ||

ഏതസ്മിന്നന്തരേ വായു -
 ര്മേഘാശ്ചാപി സവിദ്യുതഃ |
 പര്യന്ത്യ സാഗരേ തോയം
 കമ്പയന്നിവ പർവതാൻ || 6.50.33 ||

മഹതാ പക്ഷവാതേന
 സർവദ്വീപമഹാദ്രുമാഃ |
 നിപേതുർഭഗവിടപാഃ
 സലിലേ ലവണാഭസി || 6.50.34 ||

അഭവൻ പന്നഗാസ്ത്രസ്താ
 ഭോഗിനസ്ത്രത്ര വാസിനഃ |
 ശീഘ്രം സർവാണി യാദാസി
 ജഗ്മുശ്ച ലവണാർണവം || 6.50.35 ||

തതോ മുഹൂർതാദ് ഗരുഡം
 വൈനതേയം മഹാബലം |
 വാനരാ ദദ്യൂഃ സർവേ
 ജലന്തമിവ പാവകം || 6.50.36 ||

തമാഗതമഭിപ്രേക്ഷ്യ
 നാഗാസ്തേ വിപ്രദുദ്രുവുഃ |
 യൈസ്തു തൗ പുരുഷൗ ബദ്ധൗ
 ശരഭുതൈർമഹാബലൈഃ || 6.50.37 ||

തതഃ സുപർണഃ കാകുത്സ്ഥൗ
 സ്പൃഷ്ട്വാ പ്രത്യഭിനന്ദ്യ ച |
 വിമമർശ ച പാണിഭ്യാം
 മുഖേ ചന്ദ്രസമപ്രഭേ || 6.50.38 ||

വൈനതേയേന സംസ്പൃഷ്ടാ -
 സ്തയോഃ സംരൂഢുഹൂർവ്രണാഃ |
 സുവർണേ ച തനു സ്നിഗ്ധേ
 തയോരാശു ബഭൂവതുഃ || 6.50.39 ||

തേജോ വീര്യം ബലം ചൗജ
 ഉത്സാഹശ്ച മഹാഗുണാഃ |
 പ്രദർശനം ച ബുദ്ധിശ്ച
 സ്മൃതിശ്ച ദ്വിഗുണാ തയോഃ || 6.50.40 ||

താവുത്ഥാപ്യ മഹാതേജാ
 ഗരുഡോ വാസവോപമൗ |
 ഉഭൗ ച സന്ധ്വജേ ഹൃഷ്ടോ
 രാമശ്ചൈനമുവാച ഹ || 6.50.41 ||

ഭവത്പ്രസാദാദ് വ്യസനം
 രാവണിപ്രഭവം മഹത് |
 ഉപായേന വ്യതിക്രാന്തൗ
 ശീഘ്രം ച ബലിനൗ കൃതൗ || 6.50.42 ||

യഥാ താതം ദശരഥം
 യഥാജം ച പിതാമഹം |
 തഥാ ഭവന്തമാസാദ്യ
 ഹൃദയം മേ പ്രസീദതി || 6.50.43 ||

കോ ഭവാൻ രൂപസമ്പന്നോ
 ദിവ്യസ്രഗനുലേപനഃ |
 വസാനോ വിരജേ വസ്ത്രേ
 ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതഃ || 6.50.44 ||

തമുവാച മഹാതേജാ
 വൈനതേയോ മഹാബലഃ |
 പതന്ത്രിരാജഃ പ്രീതാത്മാ
 ഹർഷപർയാകുലേക്ഷണം || 6.50.45 ||

അഹം സഖാ തേ കാകുത്സ്മ
 പ്രിയഃ പ്രാണോ ബഹിശ്ചരഃ |
 ഗരുത്മാനിഹ സമ്പ്രാപ്തോ
 യുവയോഃ സാഹ്യകാരണാത് || 6.50.46 ||

അസുരാ വാ മഹാവീരയാ
 ദാനവാ വാ മഹാബലാഃ |
 സുരാശ്ചാപി സഗന്ധർവാഃ
 പുരസ്കൃത്യ ശതക്രതും || 6.50.47 ||

നേമം മോക്ഷയിതും ശക്താഃ
 ശരബന്ധം സുദാരുണം |
 മായാബലാദിന്ദ്രജിതാ
 നിർമിതം കൂരകർമണാ || 6.50.48 ||

ഏതേ നാഗാഃ കാദ്രവേയാ -
 സ്തീക്ഷ്ണദംഷ്ട്രാ വിഷോൽബണാഃ |
 രക്ഷോമായാപ്രഭാവേണ
 ശരഭൂതാസ്ത്വദാശ്രയാഃ || 6.50.49 ||

സഭാഗൃശ്ചാസി ധർമജ്ഞ
 രാമ സത്യപരാക്രമ |
 ലക്ഷ്മണേന സഹ ഭ്രാത്രോ
 സമരേ രിപുഘാതിനാ || 6.50.50 ||

ഇമം ശ്രുത്വാ തു വൃത്താന്തം
 ത്വരമാണോഽഹമാഗതഃ |
 സഹസൈവാവയോഃ സ്നേഹാത്
 സഖിത്വമനുപാലയൻ || 6.50.51 ||

മോക്ഷിതൗ ച മഹാഘോരാ -
 ദസ്മാത് സായകബന്ധനാത് |
 അപ്രമാദശ്ച കർതവ്യോ
 യുവാഭ്യാം നിത്യമേവ ഹി || 6.50.52 ||

പ്രകൃത്യാ രാക്ഷസാഃ സർവേ
 സംഗ്രാമേ കൂടയോധിനഃ |
 ശൂരാണാം ശുദ്ധഭാവാനാം
 ഭവതാമാർജവം ബലം || 6.50.53 ||

തന്ന വിശ്വസനീയം വോ
 രാക്ഷസാനാം രണാജിരേ |
 ഏതേനൈവോപമാനേന
 നിത്യം ജിഹ്യാ ഹി രാക്ഷസാഃ || 6.50.54 ||

ഏവമുക്ത്വാ തദാ രാമം
 സുപർണഃ സ മഹാബലഃ |
 പരിഷ്വജ്യ ച സുസ്നിഗ്ധ -
 മാപ്രഷ്ടുമുപചക്രമേ || 6.50.55 ||

സഖേ രാഘവ ധർമജ്ഞേ
 രിപുണാമപി വത്സല |
 അഭ്യനുജ്ഞാതുമിച്ഛാമി
 ഗമിഷ്യാമി യമാസുഖം || 6.50.56 ||

ന ച കൗതൂഹലം കാർയം
 സഖിത്വം പ്രതി രാഘവ |
 കൃതകർമാ രണേ വീര
 സഖിത്വം പ്രതിവേത്സ്യസി || 6.50.57 ||

ബാലവൃദ്ധാവശേഷാം തു
 ലങ്കാം കൃത്വാ ശരോർമിഭിഃ |
 രാവണം തു രിപും ഹത്വാ
 സീതാം ത്വമുപലപ്സ്യസേ || 6.50.58 ||

ഇത്യേവമുക്ത്വാ വചനം
 സുപർണ്ഠഃ ശീഘ്രവിക്രമഃ |
 രാമം ച നീരുജം കൃത്വാ
 മധ്യേ തേഷാം വനൗകസാം || 6.50.59 ||

പ്രദക്ഷിണം തതഃ കൃത്വാ
 പരിഷ്വജ്യ ച വീര്യവാൻ |
 ജഗാമാകാശമാവിശ്യ
 സുപർണ്ഠഃ പവനോ യഥാ || 6.50.60 ||

നീരുജൗ രാഘവൗ ദൃഷ്ട്വാ
 തതോ വാനരയുമപാഃ |
 സിംഹനാദം തദാ നേദു -
 ര്ലോംഗൂലം ദുധുവുശ്ച തേ || 6.50.61 ||

തതോ ഭേരീഃ സമാജഘ്നു -
 ര്മൃദംഗാംശ്ചാപ്യവാദയൻ |
 ദധ്മുഃ ശംഖാൻ സമ്പ്രഹൃഷ്ടാഃ
 ശ്വേലന്ത്യപി യഥാപുരം || 6.50.62 ||

അപരേ സ്ഫോട്യ വിക്രാന്താ
 വാനരാ നഗയോധിനഃ |
 ദ്രുമാനുത്പാട്യ വിവിധാം -
 സ്തന്ധുഃ ശതസഹസ്രശഃ || 6.50.63 ||

വിസൃജന്തോ മഹാനാദാം -

സ്ത്രാസയന്തോ നിശാചരാൻ |

ലങ്കാദ്വാരാണയുപാജഗ്മു -

ര്യോദ്ധുകാമാഃ പ്ലവംഗമാഃ || 6.50.64 ||

തേഷാം സുഭീമസ്തുമുലോ നിനാദോ

ബഭൂവ ശാഖാമൃഗയൂഥപാനാം |

ക്ഷയേ നിദാഘസ്യ യഥാ ഘനാനാം

നാദഃ സുഭീമോ നദതാം നിശീഥേ || 6.50.65 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

യുദ്ധകാണ്ഡേ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||